

1527111

ION GHICA

OPERE
IV

*Ediție îngrijită,
studiu introductiv,
note și comentarii,
glosar și bibliografie
de*
I O N R O M A N

SCRITORII ROMÂNI
EDITURA MINERVA
București, 1985

L. J. Nr. 1569636

mergînd după aceea la Palermo, a primit toate hîrtille rămase de la Nicolae; a venit cu dinsele și le-a dus la țară fără să le caute. D-l N. Ionescu, mergînd mai tîrziu la Palermo, a găsit testamentul prin care Nicolae Bălcescu lăsa d-lui Ion Ghica toate hîrtille sale. D-l A. Odobescu a căutat hîrtille rămase de la Bălcescu, a ales din ele pe cele cari cuprind *Istoria lui Mihai Viteazul* și din ele a făcut frumoasa edițiune publicată de Academie. O fiică a fratelui lui Bălcescu este soția d-lui N. Mandrea, consilier la Înalta Curte de Casațiune. D-l Mandrea a găsit la Bălcești celelalte hîrtii ale lui N. Bălcescu și a promis că le va da pe toate Academiei. D-l Ghica aduce la cunoștința Academiei acest prețios dar ce i se va face de d-l Mandrea.

Academia primește cu unanimitate.

PREȚIOASELE

Comedie într-un act

Tradusă de la
Molière

de
d. I. D. Ghica

P E R S O A N E L E

LA GRANGE

DE CROISY

CORGIBU, țăran, tatăl Madelonei și unchiu Catii

MADELONA } prețioase
CATI }

MAROTTA, slujnica prețioaselor

ALMANZOR, sluga prețioaselor

MARCHEZU MASCARILIE, sluga lui La Grange

VICONTELE DE IODELET, sluga lui De Croisy

LUCILIA } vecine lui Corgibu
CELIMENA }

LĂUTARI

ȘENA I

LA GRANGE, DE CROISY

DE CROISY

Domnule La Grange...

LA GRANGE

Ce?

DE CROISY

Ia uită-te la mine fără a râde.

LA GRANGE

Ei bine, iaca (*să uită la DE CROISY.*)

DE CROISY

Ce zici de vizita noastră? Ți-a plăcut?

LA GRANGE

La părerea dumitale trebuie să ne placă!

DE CROISY

Adică drept să-ți spui, nu prea.

LA GRANGE

Cît pentru mine, să știi că sînt prea supărat; spune-mi de s-a mai pomenit două chirățițe de județ să facă atîtea nazuri? și doi oameni mai rău priumiți decît noi? D-abia

ne-a zis să şădem. De cînd sîntem, am mai văzut atîtea
şoapte, atîtea căscături, să se tot frece la ochi şi să-ntrebe
d-atîtea ori cîte ceasuri sînt? Au mai răspuns decît da şi nu,
la cîte le-am întreat? Şi poci zice că daca eram ai mai
ticăloşi oameni din lume n-ar fi putut să ne trateze mai rău.

DE CROISY

Mi se pare c-ai luat-o cam cu dinadinsu.

LA GRANGE

Vezi bine că cu dinadinsu, şi astfel încît o să-mi răzbun
de această obrăznicie. Ştiu eu pricina dăspreţurii: fumurile
şi fantasiile n-au molefsit numai Parisu, ci s-au împrăştiat
şi pîn judeţe; jupînesele noastre nu s-au lăsat mai jos. Las' că
văz eu ce trebuie să fie cineva bine priimit de ele; şi zău,
de nu le-om face una să-şi muşte buzele şi să-nveţe a cunoaşte
lumea mai bine.

DE CROISY

În ce chip?

LA GRANGE

Am un fecior, Mascarilie, care trece de om cu duh;
pentru c-acu nimic nu e mai ieftin decît duhu. E un om ciudat;
i-a intrat în cap că poate să treacă de om mare; se socoteşte
galant şi poet, îşi bate joc de celelalte slugi şi le zice mojici.

DE CROISY

Ei, şi ce-a ieşit d-acolo?

LA GRANGE

Ce-a ieşit d-acolo? Trebuie... Dar mai întîi să ieşim
d-aici.

ŞENA II

CORGIBU, LA GRANGE, DE CROISY

CORGIBU

Ei, aţi văzut pe fie-mea şi pe nepoată-mea? Treaba
merge bine? Iese ceva din vizită?

LA GRANGE

Asta poţi dumneata s-o afli mai bine de la ele decît de la
noi. Noi îţi mulţumim de bunătate şi sîntem sluga dumitale.

DE CROISY

Cu plecăciune. (*Ies.*)

CORGIBU

(*singur*)

Ei, sărac! Prea ieşiră nemulţumiţi. De ce s-or fi supărat?
Trebuie să aflu pricina. Ei, n-auzi!

ŞENA III

CORGIBU, MAROTTA

MAROTTA

Ce pofteşti, domnule?

CORGIBU

Unde sînt fetele?

MAROTTA

Sus, la dumnealor.

CORGIBU

Ce fac?

MAROTTA

Pomadă d-aia pentru buze.

CORGIBU

Ce dracu! Atîta pomadă! Zi-le să se dea jos.

ȘENA IV

CORGIBU

(*singur*)

Dezmeticile astea au de gînd să mă stingă cu pomada lor. Nu mai văz decît albușuri de ou și o mie de alte secături care nici nu cunosc. A stricat de cînd sîntem aici cel puțin osînza de la doisprece rîmători și zău că patru slugi s-ar putea hrăni prea bine din picioare de miel în toate zilele.

ȘENA V

MADELONA, CATI, CORGIBU

CORGIBU

Ce, mă rog, muriți dacă n-eți face atîta cheltuială ca să vă ungeți botu? Ia spuneți-mi ce-ați făcut domnilor ălora de i-am văzut ieșind așa de răci? Nu v-am spus să-i priimiți ca pe niște oameni după care voi să vă dau?

MADELONA

Și cum vrei, taică, să stimăm purtarea acestor oameni nemiruiți?!

CATI

Cum socotești, domnule, c-o fată cu nițică judecată poate să se potrivească cu astfel de nerozi?

CORGIBU

Și ce vrei să zici?

MADELONA

O, ce oameni galanți! Să începă vorba de la căsătorie!

CORGIBU

Ei! Și de unde vrei să-nceapă? De la țiiorie? Nu e așa că asta este o purtare de care să vă faliți amîndouă cu mine

împreună? Este mai mare datorie decît asta? Și sfînta legătură ce doresc ei nu e un semn de cinstea cugetărilor lor?

MADELONA

I! Taică, vorbești mai rău decît un țaran; da dă-te-ncolo, că-mi e rușine să te-auz zicînd astfel de vorbe, trebuie să te mai dășchizi și dumneata.

CORGIBU

Nu-mi spune mie d-alea. Eu îți zic că căsătoria este un lucru sfînt și că un om de treabă d-acolo trebuie să-nceapă.

MADELONA

O, Doamne, taică! De ți-ar fi sămănat toată lumea, romanțurile s-ar fi isprăvit numaidecît! Ce frumusețe ar fi fost, de se însura Chiru cu Mandana, și Clelia lua dintîiași dată pe Aronce și Arghir pe Elena¹.

CORGIBU

Ei! Îmi vine s-o strîng de gît.

MADELONA

Spuie-ți și vară-mea dacă căsătoria nu trebuie să vie după celelalte întîmplări. Mai întîi că un amarez ca să fie plăcut trebuie să știe să-și debite sentimentele cele frumoase, să s-arate dulce, tînăr și pătimaș. Apoi, pe persoana pe care o îndrăgește s-o vază la biserică sau la plimbare, ori la vreo adunare publică, sau din întîmplare mergînd la dînsa cu o rudă sau cu un prieten; și să iasă d-acolo uimit și melancolic. Cîtăva vreme își ascunde patima către ceea ce iubește; cu toate acestea, îi face vizite și din cînd în cînd îi aruncă cîte o vorbă galantă care-i dă să priceapă ceva. Ziua declarației sosește în sfîrșit, care după obicei trebuie să se facă în aleea unei grădini, cînd se mai îndepărtează adunarea; după declarație, vine o minie, care să vede în roșata obrazului nostru și care îl gonește dinainte-ne pentru cîtăva vreme. După aceea găsește mijloc a ne mai întîlni, a ne obicinui pe nesimțite cu povestirea patimii lui și a dobîndi de la noi acel jurămînt ce ni să pare atît de greu. După acestea vin întîmplările, rivalii cari să pun cu pieptu să strice

o treabă mai isprăvită, goanele părinților, plîngerile, dăsnădăjduirile și celelalte. Așa să fac lucrurile după modă și crede-mă că astea sînt niște reguli de la care un galant niciodată nu s-abate. Dar să-ți pomenească din chiar senin de căsătorie, să facă amoru numai prin foaia de zestre și să ia romanțu de la coadă, să-ți spui drept, taică, nu e decît o negustorie; și m-apucă capu cînd mi-aduc aminte de ei.

CORGIBU

Dumnezeu să-ți aleagă, fata mea! Astea e un stil înalt și mai nimic n-am priceput.

CATI

Dreptu lui Dumnezeu, unchiule, vară-mea spune rînduiala lucrurilor. Să priimească cineva niște oameni care n-au nici o idee de galanterie! Eu pui prinsoare că ei n-au văzut niciodată cartă de Tandru și că bilețuri dulci, bilețuri galante și frumoase, versurile sînt niște țări necunoscute pentru ei. Nu vezi că asta să cunoaște în obrazu-le și ei n-au nicidecum aerul acela de curtezani? Să vie la vizită de demoazele cu pălărie fără pene, cu capu ciufilit și cu haine care n-avea panglice nici d-o para! De amor sînt aștia! Ce oameni nedichisiți și ce vorbă seacă la ei! Nu sînt de suferit. Ba și alta, am băgat de seamă că manișcile lor nu era de la marșandă, și pantalonii pînă la genuche ca niște saci.

CORGIBU

Îmi vine să crez c-a-nnebunit amîndoă, că zeu de-nțeleg ceva din cîte vorbiră. — Cati și tu, Madelono...

MADELONA

Fă bine, taică, dă te dăzbară de numele astea barbăre și ne zi altfel.

CORGIBU

Ce, numele astea barbăre nu sînt numele voastre din botez?

MADELONA

O, Doamne, ce prost ești! Eu mă tot mir cum ai putut să faci o fată atît de cu duh ca mine. Dacă mai vorbit cineva vreodată în stil înalt cu Cati și cu Madelona? Și n-ai putea zice că numai un nume din astea este în stare să strice cel mai frumos romanț.

CATI

Este prea adevărat, unchiule, că o ureche delicată se supără de sunetul acestor vorbe și numele de Polixeni ce-și alege vară-mea și de Aminta ce mi-am dat eu au o dulceață care trebuie s-o simți².

CORGIBU

Să vă spui? N-aveți decît un nume; și nu voi s-aveți altele decît p-ale care vi le-au dat nașii cînd v-au botezat. Cît pentru domnii de care vorbirăm, le cunosc familia și averea și voi să hotărîți a-i lua de bărbați. Nu mai poci să vă țin în spinare-mi; fetile sînt niște pietre în casa omului și mai ales la un om de vîrsta mea.

CATI

Cît pentru mine, poci să-ți zic că un astfel de măritiș mi să pare un lucru prea supărător. Cum poate cineva să vază în ochi un om gol... despuiat... de orice cunoștință?

MADELONA

Lasă-ne să mai răsufilăm în lumea mare a Parisului unde d-abia am sosit. Lasă-ne să urzim romanțu în tîcnă și nu-i grăbi așa sîrșitul.

CORGIBU

S-a hotărît, nu mai sînt la-ndoială (*tare*). V-am mai spus odată că eu nu-nțeleg nimic din toate secăturile astea; voi să fiu stăpîn desăvîrșit și ca să isprăvim vorba, ori vă măritați amîndouă curînd, ori că, zău, vă trimiț la mănăstire, iacă m-am jurat. (*Iese.*)

ȘENA VI

CATI, MADELONA

CATI

O, Doamne! Dragă verișoară ce prost e tată-to! Ce cap gros și ce-ntuneric în sufletul lui!

MADELONA

Ah! iubita mea! Sînt uimită: nu poate să-mi între-n cap că eu sînt fata lui, și sînt încredințată c-o întîmplare o să-mi dea de față o naștere mai strălucită.

CATI

Crez că sînt toate semnele din lume, dar eu unde mă văz așa...

ȘENA VII

CATI, MADELONA, MAROTTA

MAROTTA

O slugă-ntreabă dacă sînteți acasă și zice că stăpînă-său va să vie [să] vă vază.

MADELONA

Învăță-te, neroado, a nu te mai înfățișa ca la țară, zi: iată un lăchou care-ntreabă dacă sînteți în comodate d-a fi văzute.

MAROTTA

Cuconiță! Nu știu latinește, că n-am învățat ca dumnea-voastră filolofia.

MADELONA

Obraznica! Nu e de suferit! Și cine e stăpînul lacheului?

MAROTTA

Mi-a spus că este marchizu de Mascarilie.

MADELONA

Ah! verișoară, un marchiz! un marchiz! Da, du-te mai curînd dă-i spune că poate să ne vază. (MAROTTA iese.)
Negreșit că este vreunu din duhurile ale frumoase care a auzit vorbind de noi.

CATI

Negreșit. (MAROTTA intră.)

MADELONA

(frecîndu-și miinile, dregîndu-se la cap, uitîndu-se împrejur și alergînd pînă casă)

Să-i priimim mai bine în sala de jos decît în odaia noastră. Încal să ne dregem la cap și să ne sprijinim numele ce ne-am dat. Curînd, curînd. Adu-ne sfetnicul grațiilor.

MAROTTA

Zău, nu știu ce lighioaie e aia; vorbiți creștinește, daca vreți să vă-nțeleg.

CATI

Oglinda, neroado, da bagă de seamă să nu cumva să te uiți într-însa și să-i mînzăști lumina cu chipul tău al bădăran.

ȘENA VIII

MASCARILIE, doi PURTĂTORI

MASCARILIE

N-auzi, purtător... Ei, ei, ei, ei, ei. Cum văz, bleste-mații ăștia au de gînd să mă strivească de ziduri.

UN PURTĂTOR

Vezi bine, nu vezi ce strîmtă e ușa și dumneata ai vrut să intrăm înlăuntru.

MASCARILIE

Dar cum! Voi vreați pesemne, ticăloșilor, să expun învoalte-mi pene în voia timpului ploios și să-mi rămână pantofii tipăriți în noroi? Ai, duce-vă-ți.

AL DOILEA PURTĂTOR

Dar, domnule, plătește-ne.

MASCARILIE

Ai?

[AL] II [-LEA] PURTĂTOR

Domnule, zicem că să faci bine să ne plătești.

MASCARILIE

(dându-i o palmă)

Cum îndrăznești, blestematule, să ceri parale de la un boier mare ca mine!?

[AL] II [-LEA] PURTĂTOR

Așa se plătește la săraci? Și boieria dumitale ne dă nouă de mâncare?

MASCARILIE

Așteaptă, vă voi învăța eu pe voi, blestemaților.

I[-ul] PURTĂTOR

(luînd biciul)

Ei, n-auzi, plătește-ne degrabă.

MASCARILIE

Ce?

I[-ul] PURTĂTOR

Îți zic că voi să-mi dai bani acuș.

MASCARILIE

Asta mai e de-nțelės; poate cineva să vorbească cu el.

I[-ul] PURTĂTOR

Ei, degrabă.

MASCARILIE

Da; tu vorbești cum să cade; dar ălalalt este un mișăl, nu știe ce vorbește. Na, te mulțumești?

I[-ul] PURTĂTOR

Nu, nu mă mulțumesc; ai dat tovarășului o palmă, și...
(ridicînd biciu.)

MASCARILIE

Încet, ia și pentru palmă. Eu sînt bun și galanton cînd o ști cineva cum să mă ia; duce-vă-ți și veniți mai pe urmă să mă luați ca să merg la curte, să beau ceai.

ȘENA IX

MAROTTA, MASCARILIE

MAROTTA

Domnule, coconițele vin acu.

MASCARILIE

Mă rog, să nu se grăbească, că eu poci aștepta.

MAROTTA

Iacătă-le.

ȘENA X

MADELONA, CATI, MASCARILIE, ALMANZOR

MASCARILIE

(după un compliment)

Coconițelor, negreșit că obrăznicia mea v-aduce mare mirare, dar reputația dumneavoastră m-a făcut să calc preste hotarăle cuviinții și meritu mă stăpînește atît, încît alerg după dînsu pretutindeni.

MADELONA

Daca dumneata umbli după merit, în zadar îl cauți în țara noastră.

CATI

Ca să vezi în casa noastră meritul, trebuie să-l fi adus dumneata.

MASCARILIE

Văz, doamnelor, că nu vi s-a dus numele în zadar și că o să lăsați după ușă pe cele mai galante dame din Paris.

MADELONA

Bunătatea dumitale noi n-o luăm nicidecum asupra-ne.

CATI

Soro, zi să dea scaune.

MADELONA

Ei, Almanzor!

ALMANZOR

Auz, coconiță.

MADELONA

Înlesnește-ne degrabă comoditățile vorbirii.

MASCARILIE

Voi să știu mai întâi, poci fi aici fără frică?

(ALMANZOR iese.)

CATI

Dar de cine ți-e frică?

MASCARILIE

De vreun fur de inimi, de vreo înjunghetură a nevino-vății mele, că văz aici două perechi de ochi care îmi prevestesc toate nenorocirile și arăt a fi niște copii vicleni.

MADELONA

Iubită verișoară, asta este haracterul cel vesel.

CATI

Văz că este un Amilcar³.

MADELONA

Nu-ți fie frică de nimic; ochii noștri n-au nici un gând rău; și inima dumitale poate dormi în odihnă fără a se teme.

CATI

Dar așa să trăiești, domnule, fii bun cu acest jăț care-ți întinde brațele de un sfert de ceas; mulțumește-i puțințel pofta ce are de a te îmbrățișa.

MASCARILIE

(după ce s-a pieptănat și și-a dres zulufulii)

Ei, coconițelor, cum vi se pare Parisu?

MADELONA

Ah, cum să ni se pară? Ar trebui să fie cineva andipod al rezonului, ca să nu mărturisească că Parisu este cămara minunelor, centru gustului, al luxului și al galanteriei.

MASCARILIE

Puțințel cam noroi, dar avem fiacările.

MADELONA

Este prea adevărat că fiacărul este o pavază minunată împotriva noroiului și-a vremii rele.

MASCARILIE

Priimiți multe vizite? Cine vine p-aici?

MADELONA

Așa! Nu sîntem încă cunoscute, dar o să fim după cum văz, și avem o prietenă care ne-a făgăduit să ne aducă pe toți tinerii cei mai galanți și învățați.

MASCARILIE

Eu aş putea să vă slujesc la asta mai bine decît oricare altul, că toţi vine la mine; d-abia deschiz ochii, şi cămara mi-e plină de ei.

MADELONA

Ah, Doamne! Făcîndu-ne astă bunătate, ar fi cea mai mare îndatorire pentru noi, căci ca să fie cineva de lumea mare, trebuie să aibă cunoştinţa tuturor coconaşilor ăstora. Ei îţi dau nume mare în Paris; şi ştii că numai bine să te ai cu dînşii, îndată ţi să duce numele de învăţată, măcar să fii a mai neroadă. Dar despre mine, în particular, mă interesez, pentru că socotesc că este singurul mijloc de a afla cineva o mie de lucruri care sînt de neapărată trebuinţă a le şti şi care sînt, să-ţi spui drept, mustu duhului. De la ei află cineva noutăţile galante, frumoasele comerciuri de versuri şi de proză. Ştie vremea în care cutare a compus a mai frumoasă bucată din lume asupra cutărui lucru; cutare a făcut vorbe la cutare cîntec; cela a făcut un madrigal asupra unui bal, celălalt a compus stanţii asupra cutării necredinţe; domnu cutare a scris un sicsan aseară demoazelii cutăria, la care dumneaei i-a trimis răspuns azi-dimineaţă pe la opt ceasuri; un cutare autor are de gînd să scrie cutare lucru; celălalt este la a treilea parte a romanţului; cestălalt îşi tipăreşte scrierile. Zău, astea sînt nişte lucruri care trebuie să le ştie cineva în adunări, că de nu le-o şti, tot duhu nu-i plăteşte nimic.

CATI

Socotesc în adevăr că e lucru de rîs una care să socoteşte cu duh şi să nu ştie pînă şi pă cel mai mic catren care să face în toate zilele; şi cît pentru mine, mi-ar plesni obrazu de ruşine dac-ar veni cineva să mă-ntrebe de un lucru nou, şi eu n-aş şti să-i dau răspuns.

MASCARILIE

În adevăr, ruşinos lucru să nu ştie cineva el mai întîi ceea ce se face; dar fiţi odihnite, c-o să întocmesc aici la dumneavoastră o academie de oamenii cei mai cu duh; şi vă făgăduiesc că n-o să facă un căpătiaş de vers făr' a-l

şti dumneavoastră ale dîntii pe dinafară. Cît pentru mine, aş cum mă vezi, mă cam bizuiesc şi eu niţel, cînd voi; ş-o să vedeţi mişunînd pîn Paris o grămadă de secături de mine: am vro două sute de cîntece, vreo trei sute de sonete, patru sute de epigrame şi peste o mie de madrigale, făr-a socoti enigmele şi portreturile. Astea, îţi spui, sînt făcute tot de mine.

MADELONA

Să-ţi spui drept, mă-nnebunesc după portreturi; nimic nu mi să pare aşă de galant.

MASCARILIE

A! portreturile sînt anevoie şi cer un duh adînc; o să vedeţi portreturi d-ale mele care n-o să vi să pară urîte.

CATI

Eu iubesc mai cu deosebire enigmele.

MASCARILIE

Ele deşchid duhul; am mai făcut ş-azi dimineaţă patru; o să vi le dau să le citiţi.

MADELONA

Madrigalile sînt plăcute daca sînt bine întoarse.

MASCARILIE

Pentru asta eu am un talent care-mi este particular; acu mă muncesc să pui în madrigale toată istoria romană.

MADELONA

Ah, negreşit că trebuie să fie un lucru de minune! Să-mi opreşti cel puţin un exemplar de l-ei tipări.

MASCARILIE

Vă făgăduiesc la fiteşcare cîte unu, şi din cele mai bine legate. Asta o fac ca să cîştige şi bieţii librari ceva.

MADELONA

Îmi închipuiesc ce mare plăcere trebuie să aibă cineva când își vede scrierile în tipar.

MASCARILIE

Negreșit. Dar apropo, să vă spui o impromptă care am făcut ieri la o prietenă a mea, o ducesă la care am fost de vizită; că trebuie să știi că sînt prea bun de imprompte.

CATI

Imprompta este meenghiu duhului.

MASCARILIE

Ascultați dar.

MADELONA

Sîntem aci cu toate unechile noastre.

MASCARILIE

(*scoate o hîrtie*)

Ho! ho! încet, nu fără veste;
Inima-mi fugară-mi este.
Ochii tăi vicleni sînt toți
Hoți! hoți! hoți! hoți!

CATI

Ah, Doamne! Iaca un lucru galant cît nu se mai poate.

MASCARILIE

Am un dar c-orice fac este măreț; asta crez că nu e nicidecum pedant.

MADELONA

Este de două mii de pogoane departe de pedanterie.

MASCARILIE

Ai băgat de seamă la-nceput? Ho! ho! — iaca un lucru extraordinar; ho! ho! — ca un om care-și face năluc d-odată: ho! ho! — se sperie: ho! ho!

MADELONA

Da, ăst ho! ho! e de minune,

MASCARILIE

Socotește cineva c-asta nu e nimic, dar...

CATI

Ce se potrivește! O, Doamne! Astea sînt niște lucruri neprețuite.

MADELONA

Negreșit; și aș fi fost mai mulțumită să fi făcut ast ho! ho! lîngă o poemă epică.

MASCARILIE

Ai gust și d-aia.

MADELONA

Ei! știi, cam așa.

MASCARILIE

Dar nu te miri și de: *mai încet, nu fără veste? Mai încet, nu fără veste, va să zică stăi și dă-mi de știre; chip de a vorbi firește, încet, nu fără veste. Inima-mi fugară-mi este, cum am zice: inima mea nu mai e la mine, s-a dus inimă, adio inimă, sînt fără inimă, mă sfîrșesc. Ochii tăi vicleni sînt toți — cum vi se pare vorba vicleni, nu este bine aleasă?*

CATI

Prea bine.

MASCARILIE

Dar vorba *toți*? Va să zică că amîndoi sînt vicleni, iar nu numai unul.

CATI

Minunat! Minunat, verișorică!

MASCARILIE

Hoți ! hoți ! hoți ! Când îți fură cineva ceva, n-alergi după dînsul să-l prinzi? Și nu strigă cineva: hoți! hoți! hoți! hoți!

MADELONA

Trebuie să mărturisească cineva c-asta are o-ntorsură cu duh și galantă.

MASCARILIE

Să vă spui și aria care am făcut asupra vorbilor ăstora.

CATI

Ai învățat muzica?

MASCARILIE

Cine, eu? — nicidecum.

CATI

Și cum se poate?

MASCARILIE

Oameni de o calitate ca a mea știu de toate fără a-nvăța nimic.

MADELONA

Negreșit, verișoară.

MASCARILIE

Ia ascultați, să vedem, vă place aria asta? Hai, hai, la, la, la, la, la. Asprimea vremii prea mult mi-a supărat glasul, dar ce-mi pasă, zic că cînt ca un bărbat. (*Cîntă*)

Ho! ho! n-ncet, nu fără veste ș.c.l.

CATI

Iaca o arie de amor.

MADELONA

N-are nimic monoton cîntecu ăsta.

MASCARILIE

Nu e așa că gîndu e bine exprimat în cîntec? Hoți! hoți! hoți! hoți! Ca un om care strigă tare: ho-o-o-oții! și deodată parcă d-abia suflă de osteneală.

CATI

N-am văzut pîn-acu așa frumusețe!

MASCARILIE

Eu cîte fac îmi vin firește făr-a mă gîndi.

MADELONA

Adăvărat că natura ți-a fost o mumă care te-a răsfățat prea mult.

MASCARILIE

Cu ce petreceți vremea, coconițelor?

CATI

Cu nimic.

MADELONA

Pîn-acu am fost prea rău despre petrecere.

MASCARILIE

Eu mă-ndatorez să vă duc într-o zi la comedie dac-ați pofti; și mai virtos că zilele astea o să se joace una nouă pe care aș dori s-o vedem împreună.

MADELONA

Ne faci mare bunătate, domnule.

MASCARILIE

Dar mă rog să aplodați cum să cade, pentru că trebuie să fac să se prețuiască bucată; că autorul a venit ș-azi dimineață să mă roage, că, știi, la noi, cari sîntem mai cunoscuți, vin să ne cetească bucățile ale nouă, ca să ne îndatoreze a le da nume bun; și vă las să socotiți dacă cînd om zice noi ceva, de poate parterul să ni să împotrivescă?

MADELONA

Ce are a face ! Parisu este un lucru înfricoșat ! Se-ntîmplă pe zi o mie de lucruri pe care la județ nu le poate afla cineva măcar cît de mult duh să aibă.

CATI

Bine că ne-ai spus, c-o să aplodăm din toată puterea.

MASCARILIE

Nu știu de ce mi să paré că dumneavoastră trebuie să fi compus vreo comedie.

MADELONA

Hî ! Ce știi, poate să fie și asta.

MASCARILIE

Ar trebui s-o vedem. Am compus și eu una și voi s-o dau s-o reprezenteze.

CATI

Și la care comedienți ai de gînd s-o dai?

MASCARILIE

Ciudată întrebare ! La ai de Burgoni, că nu mai ei sînt în stare; ceilalți sînt niște nerozi; declamează ca cînd ar vorbi; ei nu știu să sforăiască versurile și să se oprească pe la locurile ale frumoase, și pîn ce alt mijloc poate cineva să cunoască unde e versu frumos, dacă comediantu nu să oprește și nu-ți dă de știre că trebuie să-i aplodezi. ⁴

CATI

Negreșit este un mijloc d-a da auditorilor să priceapă frumusețile unei bucăți, pentru că ele nu prețuiesc decît ceea ce le face cineva să prețuiască.

MASCARILIE

Cum vi să pare panglica asta? Să potrivește cu hainele?

MADELONA

Minunată, este de atlas adevărat.

MASCARILIE

Dar zuluții?

MADELONA

Au o delicateță deosebită.

MASCARILIE

Puneți, mă rog, asupra acestor mănuși băgarea de seamă a mirosului dumneavoastră.

MADELONA

(miroase)

I ! ce miros frumos !

CATI

N-am mai răsuflet niciodată miros așa delicat.

MASCARILIE

Dar asta? *(Își dă să-i miroase zuluții plini de pudră.)*

MADELONA

Ah, ce frumos ! Adevărat lucru deosebit.

MASCARILIE

Dar nu-mi ziceți nimic de pană ! Cum vi să pare ? Ce ! Nu e frumoasă ?

CATI

Înfricoșată !

MASCARILIE

Știți că numai a cenușie mă ține doi galbeni ? Am un blestem să dau totdeauna bani pe ce e mai frumos.

MADELONA

La asta îmi semeni mie: am o delicateță deosebită pentru orice port, și pînă și cămașa n-o poci suferi de n-o fi de la marșandă.

MASCARILIE

(văitîndu-se)

Ah! ah! ah! încet, vai de mine, pentru Dumnezeu, coconițelor; nu e bine să vă purtați cu un om așa.

CATI

Ce e? ce ai?

MASCARILIE

Ce! Amîndouă deodată să-mi răniți inima? Una d-o parte, alta de alta? Ah! ce nedreptate, asta e împotriva dreptului oamenilor! Partea nu e d-o potrivă; o să ies la uliță să strig, vie oameni, să-mi ajute.

CATI

Ce dulceață are în vorbă! Bată-l să-l bată, și cum întoarce lucrurile de frumos!

MADELONA

Are un duh deosebit, verișoară.

CATI

Ți-e mai mare spaima, și inima-ți strigă pîn-a nu suferi.

MASCARILIE

Ce potca! Auzi că nu suferi! Și ea e toată rană!

ȘENA XI

CATI, MADELONA, MASCARILIE, MAROTTA

MAROTTA

Coconiță, întreabă unu de dumneavoastră.

MADELONA

Cine?

MAROTTA

Viconte de Iodelet.

MASCARILIE

Viconte de Iodelet!

MAROTTA

Dară, domnule.

CATI

Îl cunoști?

MASCARILIE

Mi-este ăl mai bun prieten.

MADELONA

Spune-i degrabă să poftească.

MASCARILIE

Sînt cîteva zile de cînd nu l-am văzut și-mi pare bine că s-a întîmplat așa.

CATI

Iacă-l.

ȘENA XII

CATI, MADELONA, MASCARILIE, IODELET
MAROTTA, ALMANZOR

MASCARILIE

Ah! Viconte! (Prețioasele se scoală.)

IODELET

(sărutîndu-se)

Ah! Marchiz!

MASCARILIE

Ce bine-mi pare că te-am întâlnit.

IODELET

Ce bucurie pă mine când te zării aici.

MASCARILIE

Ia mai pupă-mă o dată.

MADELONA

(la CATI)

Draga mea, am început să ne facem cunoscute și lumea mare vine să ne vadă.

MASCARILIE

Coconițelor, am cinstea să vă recomandez acest gentilom. (*Prețioasele fac reverență.*) Vă-ncredințez că este vrednic de prieteșugul dumneavoastră.

IODELET

Dreptatea strigă să vie cineva să-și facă datoria către niște persoane ca dumneavoastră, și frumusețile dumneavoastră au cele dintâi locuri în inimile persoanelor celor însemnate.

(*Prețioasele fac reverență.*)

MADELONA

Domnule, ne faceți multă cinste și noi nu merităm atâtea cîte zici.

CATI

Ziua aceasta trebuie să se însemneze între cele mai fericite ale almanahului nostru.

MADELONA

(lui ALMANZOR)

Ce, băiete, trebuie să tot îți zică cineva alea și tot alea? Nu vezi că avem trebuință de adăogarea unui jăț?

MASCARILIE

Nu vă mirați de viconte că-l vedeți așa de slab, că d-abia săptămîna asta a ieșit din așternut.

IODELET

Asta e rodul ce dobîndesc oamenii cari priveghează la curte și ostenesc în războaie.

MASCARILIE

Știți dumneavoastră că vicontele este un viteaz al veacului?

IODELET

Eu însă știu ce poți și dumneata, domnule marchiz.

MASCARILIE

Ții minte în ce prilejuri ne-am întîmplat amîndoi.

IODELET

Și într-un loc unde era prea cald?

MASCARILIE

(*uitîndu-se la CATI și la MADELONA*)

Așa cald, dar nu așa c-aici. Hi! hi! hi!

IODELET

Noi am făcut cunoștința în armie, și cînd ne-am văzut întîiași dată, dumnealui comanda o mie de cai.

MASCARILIE

Adevărat, dar erai mai naintea mea în slujbă și-mi aduc aminte c-abia erai praporgic, cînd comandai două polcuri de cavalerie.

IODELET

Frumos lucru războiu! Dar, zău, curtea astăzi răsplătește prea rău oameni ca noi cari au slujit.

MASCARILIE

Uite, numai asta mă face să pui sabia în cui.

CATI

Ah! Eu mă-nnebunesc după ostași.

MADELONA

Și eu îi iubesc, dar voi ca duhu să le întovărășească vitejia.

MASCARILIE

Ții minte, viconte, de semiluna care am luat noi la sieju de la Ara? ⁵

IODELET

Ce semilună vorbești? Era lună întreagă.

MASCARILIE

Că bine zici; ai dreptate.

IODELET

Cum să nu ții minte! M-am rănit la pulpă de și acu șăd semnele. Ia pipăie mă rog și îi vedea ce glonț era ala.

CATI

(după ce a pipăit la pulpă)

Adevărat că semnul e mare.

MASCARILIE

Ia adu mâna de pipăie ăsta de la ceafă; vezi?

MADELONA

Dară simț ceva.

MASCARILIE

Este un glonț care am luat la a după urmă campanie.

IODELET

(desfăcându-se la piept)

Uite un glonț care m-a petrecut de colo pînă colo la atacu Gravelinilor ⁶.

MASCARILIE

(puind mîna pe nasturile de la pantaloni)

Să v-arăt eu o rană grozavă.

MADELONA

Nu face trebuință să ne-o arăți, noi credem făr-a o vedea.

MASCARILIE

Astea sînt semne de cinste care fac să vază ceea ce e cineva.

CATI

Noi vedem bine calitatea persoanei dumneavoastră.

MASCARILIE

Viconte, aici ți-e caleașca?

IODELET

Da dă ce?

MASCARILIE

Am fi dus coconițele la plimbare afară din oraș și le-am fi făcut cîte un dar.

MADELONA

Astăzi nu putem ieși.

MASCARILIE

S-aducem dar muzică, să jucăm.

IODELET

Zău, bine te-ai socotit.

MADELONA

Cît pentru asta, ați face prea bine, dar trebuie să mai mărim numărul adunării.

MASCARILIE

Ei! Campane, Picar, Verdur, Loren, Violet! ⁷ Dracu să-i ia pe toți; nici unul nu e aci! Socotesc că nu mai e în toată lumea un gentilom mai rău slujit decât mine, blestemații ăștia mă lasă totdeauna singur.

MADELONA

Almanzor, zi oamenilor domnului marchiz să se ducă să cheme muzica și mergi de cheamă pe vecinii și vecinele de aici, ca să lăcuiască singurătatea balului nostru.

(ALMANZOR *iese.*)

MASCARILIE

Viconte, ce zici tu de ochii ăștia?

IODELET

Dar ție, marchiz, cum ți se par?

MASCARILIE

Eu zic c-anevoie o să ieșim d-aici cu fața curată; încai mie uite așa îmi zvicnește inima și nu se ține decât într-un fir de păr.

MADELONA

Ce firește vorbește! Întoarce lucrurile cum se poate mai frumos.

CATI

În adevăr, cheltuiește duhu, vai de om.

MASCARILIE

Ca să v-arăt că spui adevăru, să vă fac o impromptă asupra vorbii ăștia. (*Meditează.*)

CATI

Fă-o, așa să trăiești, ca s-avem ceva făcut pentru noi.

IODELET

Și eu aș vrea să fac, dar vîna poetică mi-e încă prea slabă din pricina singelui ce mi-am lăsat zilele astea.

MASCARILIE

Ce dracu e asta! Totdeauna versu dîntii îl fac bine, dar mi-e cu greu să fac p-alelalte. Zău, asta e prea-n pripă; da o să vă fac una acasă în tică, o să vedeți c-o să fie a mai frumos din lume.

IODELET

Are duhu dracului.

MADELONA

Apoi e și galant.

MASCARILIE

Viconte, ia spune-mi: e multă vreme de cînd n-ai văzut pe contesa?

IODELET

Sînt peste trei săptămîni de cînd nu i-am făcut vizită.

MASCARILIE

Știi că duca a venit azi-dimineață la mine și m-a rugat să merg cu dînsu la țară, ca să facem vînătoare de cerbi?

MADELONA

Iaca, prietenele noastre vin.

ȘENA XIII

LUCILIA, CELIMENA, MADELONA,
CATI, MASCARILIE, IODELET,
MAROTTA, ALMANZOR

Muzică

MADELONA

Vecinelor, zău, să ne iertați de îndrăzneală, domnilor le-a plesnit în cap să ne însuflețească picioarele, și am trimis să vă cheme ca să umpleți dășartul adunării noastre.

LUCILIA

Ne-ai îndatorat prea mult.

MASCARILIE

Asta e un bal așa fără veste; dar zilele astea o să vă dau unu cum se cade. — A venit muzica?

ALMANZOR

Dar, domnule, este aici.

CATI

Poftim, mă rog, șadeți.

MASCARILIE

(jucînd, ca să se încerce)

La, la, la, la, la, la, la, la.

MADELONA

Ce talie frumoasă are, bată-l să-l bată.

CATI

Și ce frumos joacă!

MASCARILIE

(luînd pe MADELONA la joc)

Cadența, muzică, cadența; o, ce nerozi! Poate cineva să joace cu ei! Dracu să vă ia! Nu puteți ținea tactu? La, la, la, la, la, la, la, la, muzică de țară.

IODELET

(jucînd)

Nu grăbiți așa cadența, d-abia m-am sculat după boală.

ȘENA XIV

DE CROISY, LA GRANGE, CATI, MADELONA,
LUCILIA, CELIMENA, IODELET, MASCARILIE,
MAROTTA

Muzica

LA GRANGE

(cu un ciomag în mînă)

A! a! blestemaților, ce căutați aici? Sînt trei ceasuri de cînd vă căutăm.

MASCARILIE

(văzîndu-să lovit)

Aolio! aolio! aolio! Da vorba noastră nu era să dați așa tare.

IODELET

Aolio! aolio! aolio!

LA GRANGE

De nasu vostru este, mișăilor, să faceți pe oamenii mari!

DE CROISY

Iaca asta să vă-nvețe a vă cunoaște.

ȘENA XV

CATI, MADELONA, LUCILIA, CELIMENA,
MAROTTA, IODELET, MASCARILIE

Muzică

MADELONA

Ce va să zică asta?

IODELET

Este o prinsoare la mijloc.

CATI

Ce vă lăsați să vă bată așa?

MASCARILIE

O, Doamne! Am vrut să mă fac că nu mă supăr, pentru că trebuie să știți că sînt prea iute și poate m-aș fi necăjit.

MADELONA

Să răbdați o astfel de ocară înaintea noastră!

MASCARILIE

Nu e nimic, noi ne cunoaștem de mult, și între prieteni nu trebuie cineva să se supere pentru un lucru așa de mic, asta era o glumă.

ȘENA XVI

*DE CROISY, LA GRANGE, MADELONA,
CATI, LUCILIA, CELIMENA, MASCARILIE,
IODELET, MAROTTA*

Muzică

LA GRANGE

Zău, jupîneselor, nu vă veți mai bate joc de noi, n-auziți? Veniți încoa.

(Trei sau patru spînzurați intră în casă.)

MADELONA

Cum îndrăzniți să veniți cu atîta gilceavă în casa noastră?

DE CROISY

Da ce! Vei să răbdăm ca slugile noastre să fie mai bine primite decît noi? Să vie să vă facă curte cu cheltuiala noastră și să vă dea baluri?

MADELONA

Slugile dumneavoastră?

LA GRANGE

Da vezi bine, slugile noastre; și nu șade bine, nici nu e lucru cinstit să ni-i învățați cu nărav.

MADELONA

O, cerule, ce obrăznicie!

LA GRANGE

Dar d-aici-ncolo n-o să mai poată să se slujească cu hainile noastre, ca să vă bată dumneavoastră la ochi; și dacă vreți să-i iubiți, zău, iubiți-i pentru ochii lor ai frumoși, iar nu pentru banii noștri. — Să-i dezbrace degrabă.

IODELET

Rămii sănătoasă, vitejie.

MASCARILIE

Iaca marchizu și vicontele dați pîn noroi.

DE CROISY

Așa! blestemaților, v-ați luat după urmele noastre! Duce-vă-ți în altă parte să găsiți cu ce să vă faceți plăcuți la jupînesele voastre.

LA GRANGE

Prea mare obrăznicie să ne luați locu, și chiar cu hainile noastre!

MASCARILIE

O, fericire, ce nestatornică ești!

DE CROISY

Degrabă să-i dezbrace de toate hainele, curînd. Acu, cocoanelor, în starea în care se află puteți să-i iubiți cît ați vrea; vă dăm pentru asta toată voia și vă-ncredințăm că n-o să-i pizmuim de leac.

ȘENA XVII

MADELONA, CATI, IODELET,
MASCARILIE

Muzicanți

CATI

Ah, ce amestecătură!

MADELONA

Plesnesc de necaz.

UN MUZICANT

(lui MASCARILIE)

Ce e asta? nouă cine o să ne plătească?

MASCARILIE

Întreabă pe domnu vicontele.

UN MUZICANT

(lui IODELET)

Cine ne dă bani?

IODELET

Întreabă pe domnu marchizul.

ȘENA XVIII

CORGIBU, MADELONA, CATI, IODELET,
MASCARILIE

Muzică

CORGIBU

Ah! blestematelor, bine așterneți bătrîneților mele, după cum am aflat de la domnii și de la doamnele ce ieșiră d-aici!

MADELONA

Ah! taică, ne-a jucat o festă grozavă.

CORGIBU

Dară o festă grozavă, însă este efectu obrăzniciei voastre, blestematelor, și eu, nenorocitu, la vârsta asta trebuie să-nghiț rușinea.

MADELONA

Ah! Îți fac al mai mare jurământ ori c-o să-mi răzbun, ori că mă omor de necaz, și voi, calicilor, mai îndrăzniți după atîta obrăznicie să mai șadeți aici?

MASCARILIE

Să trateze cineva astfel un marchiz! Uite ce va să zică lumea asta! A mai mică neplăcere ne face să ne gonească ai de ne iubea mai mult. Aideți, tovarășe, aideți într-altă parte să ne găsim norocu, văz eu bine c-aici nu iubesc decît ce văd pe deasupra și că nu bagă în seamă nicidecum virtutea des-puiată.

ȘENA XIX

CORGIBU, MADELONA, CATI

Muzică

MUZICANȚII

Domnule, să ne plătești dumneata în locu lor, pentru c-am cîntat aici.

CORGIBU

(bătîndu-i)

Da, da, o să vă plătesc și iaca cu ce monedă. Și voi, spînzuratelor, nu știu ce mă mai ține [să] nu vă rup oasele. O să fim dă poveste și de ris în tot orașu. Și iaca dobînda maimuțăriilor și fumurilor voastre, duce-vă-ți dă v-ascundeți, să nu mai dați ochii cu lumea; duce-vă-ți, blestematelor. (*Singur*) Și voi, care ați pricinuit nebunia lor, păgubitoare petreceri a duhurilor trîndave, romanțuri, versuri, cîntări, sonete, dea Domnul să vă spulbere dracul.

SFÎRȘIT